

MEGTANULTAM BOLDOGNAK LENNI

– Kovács Eszter beszélgetése Méhes Kati színművésszel –

A színházi szakmának és a közönségnek egy része hajlamos csak a fiatal tehetségekre és az élvonalbeli középkorú színészekre odafigyelni, és megfigyelni társulatalapítókról, az idősebb generáció képviselőiről, akik talán már nem töltenek olyan sok időt a színpadon, de nélkülik egy társulat sem lenne az igazi.

Ők azok, akik szakmai és erkölcsi irányt mutatva segítik az egyetemről frissen „szélnék eresztett” színészeket, sok esetben összetartják a társulatokat, és nem melleleg rendkívül tehetségesek is. Sokan közülük akár fél évszázadot is töltenek egy-egy társulatnál, többször játszanak ugyanazon darab más-más rendezésében. Munkásságuk, szakmai alázatuk gyakran példamutató.

Méhes Kati Poór Lili-díjas színművész 1973 óta a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatának tagja. Eljátszott mindent, amit szeretett volna, mára pedig akármelyik szerepnek elvárások nélkül tud örülni.

– Ritkán sodorja az embert „csak úgy” színházközelbe az élet. A színház szeretetét legtöbb esetben otthonról hozzuk. Ezúttal is így történt?

– Hadadon születtem, pedagógus családban. Ilosván jártam elemi iskolába, aztán a hetedik osztályt Kolozsváron folytattam, ahol az apai nagyanyám élt. Természetesen volt színház- és operabérletünk, és a nézőtérrel csodáltuk a kolozsvári színészeket. A nagymamám színházrajongó volt, a nagyapám pedig fiatalkorában a tordai iparos egyesület műkedvelő gárdájának oszlopos tagjaként sok főszerepet játszott. Amikor a háború után újra akarták indítani Kolozsváron az operát, a tehetségkutató bizottság hívta bonvivánnak, de nem ment, mondván, van neki rendes mestersége, nem lesz komédiás.

Nagybátyám a Lendvai Márton műkedvelő csoport egyik alapítója volt Nagybányán, ő javasolta egy iskolai ünnepség után – ahol népdalokat énekeltem –, hogy felvételizzek a marosvásárhelyi színművészetire. Így visszagondolva, igazából akkor még nem voltam elég érett erre. Úgy mentem el felvételizni, hogy ha sikerül, akkor jó, ha nem, úgy is jó. Volt több opcióm, valahova csak bejutottam volna. Addig

semmilyen kapcsolatom nem volt színházi emberekkel. Megtudtam, hogy Katona Éva kolozsvári színésznő időnként foglalkozik diákokkal, elmentem hozzá, és ő segített felkészülni a felvételire.

- *Tehát itt nem versekkel, hanem népdalokkal kezdődött... Sokan tudják, hogy rengeteg népdal van a tarsolyában. Honnan?*

- Gyermekkorom nagy részét Selymesilosván töltöttem. Ez egy világtól eldugott kicsi szilágysági falu. Nem esett a főútvonalak közelébe, csak gyalogszerrel vagy szekérral lehetett ott közlekedni. Amit mostanság népi hagyományként ápolgatunk, 1957 körül az volt a valódi élet. Az emberek népviseletet hordtak, szüreteltek, disznót vágtak, kalákába és fonó-házba jártak. Ezeknek osztálytársaim által én is részese lehettem.

Télen, amikor beindultak a fonó-házak, a tanerőknek kötelező volt – ideológiai nevelés céljából – újságot olvasni az ott összegyűlt asszonyoknak, fiataloknak. Ezt úgy cselezték ki, hogy felolvastak ugyan, de inkább irodalmat. Anyukám megengedte, hogy vele menjek ezekre az alkalmakra. Ott hallottam először Móricz-novellákat. Felolvasás után maradtam a hozzánk legközelebbi fonóban, és míg anyukám végigjárta a többi, én hallgattam, ahogyan az asszonyok beszélgettek, énekeltek, történeteket meséltek egymásnak. Ez nagyon mélyen megmaradt bennem, és ez az élmény hívta elő az *Ádám és Éva* vagy az *Apró murok, petrezselyem* című mesélős műsoraimat, amit Tóth-Páll Miklós színész-kollégám javaslatára és segítségével állítottam össze, a magam és a visszajelzések alapján, a közönség örömeire is. Ezeket az előadásokat többször is meghívták Magyarországra, Németországba és Svájcba is.

- *Mi vonzott egy fiatal lányt egy viszonylag zárt, vidéki közösségből a színház világába?*

- Gátlásos, kétbalkezes, önbizalomhiányos voltam. Mindig meg akartam felelni az elvárásoknak. Úgy igyekeztem viselkedni, ahogy elvárták tőlem és nem úgy, ahogyan szerettem volna. Egy színész sok ember bőrébe bújhat: lehet rossz, szeretetreméltó, undok, naiv, intrikus, mindez anélkül, hogy emiatt megszidnák, sőt...

Emellett szerettem az operettet, a szép dallamokat, a gyönyörű estélyi ruhákat, a divatot, az elegáns színpadképeket. Nagymama varrónő volt, fiatalkorában a tordai gyárosok házi varrónője. A báli

szezonra csodálatos estélyi, délutáni ruhákat varrt – a párizsi divatlapok alapján –, amelyeket a hölgyek a pesti báltermekben és összejöveteleken viseltek. Divatlapokból és az Incze Sándor szerkesztette Színházi Életből gyűjteménye volt. Én ezeket bújtam és álmodoztam. Emellett az amerikai nagynénim küldte a gyönyörű, díszes, flitteres, estélyi ruhákat... ez mind érdekelt, és otthon divatbemutatókat tartottam a családnak. Abban az időben nem volt akkora kultusza a divatnak, mint ma, az ilyesmit igazán csak a színházban lehetett megélni.

Szerettem és a mai napig szeretem a jelmezeket. A ruha sokat elárul az emberről. Engem a szerepeim megformálásánál nagyon segít, amikor a próbákra megérkeznek a jelmezek. Egy jó ruha diktálja a tartást, fegyelmel, vagy éppen felszabadít, vagánnyá tehet, közönségessé, elegánssá, merevvé, öregessé, bohókássá, szoliddá és még sorolhatnám.

Apropó tartás: elsőéves főiskolás voltam, jöttem le az emeletről, mikor a portára belépett egy tekintélyt parancsoló idős pár. Mindketőtőlükön szürke, hosszú kabát volt. A hölgy egyszerű turbánt viselt, az úr kalapot, amit levett, ahogy beléptek. Váltottak egy-két mondatot a portással, aki eligazította őket. Én elbűvölve álltam, nem tudtam levenni róluk a szemem, míg el nem tűntek egy ajtó mögött. Megkérdeztem a portást, hogy kik voltak ők. Báró Kemény János és a felesége. A fiukhoz jöttek, Árpádhoz, aki akkor a főiskola díszlet- és jelmeztervezője volt.

– *Milyen volt a hetvenes évek elején marosvásárhelyi színisnek lenni?*

– Akkoriban nagyon jó volt diáknak lenni. Csak az volt a dolgunk, hogy tanuljunk. A tanulmányi eredmények alapján többféle ösztöndíj volt, kaptunk kosztot, szállást, és még takarítónő is volt a bentlakásban, akár egy hotelben. A kollégák és a tanárok igazán nagyszerűek voltak. Tompa Miklós volt az osztályvezető, Tarr Laci és Kovács Levente a két tanársegéd. Mindent tőlük tanultam.

Csak én nem tudtam igazán jól érezni magam, tele voltam görcsrel, feszültséggel. Akkor kezdtem ismerkedni a színházi világgal, és úgy egyáltalán a világgal és az élettel, magammal. Elvártam magamtól, hogy mindent meg tudjak oldani percek alatt, és mivel ez nem ment, állandóan ostromoztam magam. Nem volt felhőtlen élmény a főiskola: éretlen voltam és nem volt kellő élettapasztalatom az egészhez.

- *Ha ennyire nehéz volt, miért nem adta föl? Mások ennél kevesebbet is hagyták már ott a színt...*

- Mert néha voltak jó pillanatok...

- *Miben nyilvánult meg ez a görcsösség?*

- Lámpalázás voltam, amit nem tudtam kezelni, és ez bénítóan hatott rám. Ha akkoriban lett volna annyi pszichológus, mint most, az biztos segített volna, bár azt hiszem, hogy az igazi ellenszer a minél több színpadi szereplés. Mert akkor talán könnyebben el tudsz feledkezni önmagadról és a szerep visz magával. Az első találkozás a közönséggel ma is feszültséggel teli, de most már néhány perc után helyrerázódnak a dolgok. Idővel megtanulja az ember ezt is kezelni.

- *Meséljen még a főiskolai évekről...*

- A kolléganőim, Albert Juli és Nászta Kati művészi tornászta (ritmikus gimnasztika), Gábor Kati meg dzsessz-balettezett, egyedül nekem nem volt mozgáskultúráim. Ezért Gissza néni, a mozgástanárunk mindig azt mondta: „Kicsi Méhes, egészen rossz!” Az osztályban én voltam a szolgálatos „öreglány”. Csokonai Vitéz Mihály *Karnyóné*-jával államvizsgáztam. Elvittük Kolozsvárra is az előadást, ahol Senkálzsky Bandi bácsi megdicsért. Ez nagyon jólesett!

- *Mikor és hogyan sikerült felülkerekednie a szorongásain?*

- Elég későre, de megtanultam helyén kezelni a frusztrációimat, a görcseimet, a drukkot. Jót tett, hogy a későbbiekben bevállaltam színházon kívüli szerepléseket, ahol sok dolgom volt, erősen kellett koncentrálni, nem volt idő azzal foglalkozni, hogy izgulok-e vagy sem. Magabiztosnak kell lenni és hinni kell feltétlenül abban, amit csinálsz, mert ha te nem hiszed, hogy várod el mástól, hogy higgyen neked?!

Mindenkinek van egy útja, amit végig kell járnia, míg önmagára talál. Kié hosszabb, kié rövidebb... nekem hosszabb volt az utam és nem volt zökkenőmentes, de amióta úgy érzem, hogy magamra találtam, örömet okoz minden, amit a színpadon csinálok, és ha ezt a közönség is örömmel veszi, hol a probléma?! Nincs annál nagyobb elégtétel, mikor látom a tapsoló emberek arcát, az önfelédtségüket, amivel azt üzenik: érdemes volt eljönni az előadásra. Nekem az az igazi fizetség, ha azt

érezem, hogy adtam valamit, ha gazdagítottam a nézőt, aki magára ismerhet, de ugyanakkor szórakozik is.

Szakmai körökben sokan nem szeretik a könnyű műfajt, én szeretem. A Mágánás Miskában például nagymamát játszani nekem üdülés, lubickolok minden pillanatában.

Közönségsvavazat alapján többször is díjat kapni számomra a legnagyobb elismerés. Ettől én boldog vagyok, és örömmel lépek fel bárhol, ahol jókedvre, derűre vágnak az emberek. Van egy türkizköves ezüstgyűrűm, amit szintén „közönségdíjként” nagy szeretettel viselek. Kiszálláson voltunk, egy hölgy a közönség soraiból az előadás végén odajött hozzám és virág helyett – bár azt szeretett volna adni, de nem volt – lehúzta az ujjáról a gyűrűjét, és köszönetképp nekem adta. Természetesen nem akartam elfogadni, de olyan szeretettel adta, hogy nem lehetett visszautasítani.

– *1973-ban közvetlenül a főiskola befejezése után a szatmári színházhoz szerződött, aminek azóta is tagja.*

– Abban az időben minden végzős főiskolásnak biztosítottak munkahelyet. A jegyeink átlaga szerinti sorrendben választhattunk színházat, én Szatmárnémeti mellett döntöttem.

– *Mit tudott akkoriban a szatmári társulatról?*

– Nem sokat. A sajtóból Csíky András, Elekes Emma és Ács Ali nevét ismertem. A társulat *A király halódik* című előadását láttam Kolozsváron. A legélénkebben Török Istvánra emlékeztem, aki egy testőrt játszott. Úgy emlékszem, alig volt szövege, de lenyűgözött a színpadi jelenléte. Negyedéves voltam, mikor *A szabin nők elrablásával* turnéztak Marosvásárhelyen (akkor már tudtam, hogy Szatmárra fogok menni). Igazi sztárparádés előadás volt: Török István, Nagy Iza, Nyiredi Piroska, Korcsmáros Jenő, Náday Pista bácsi. Tehetség, elegancia, látvány, szórakozás... mindez egy előadásban. Számomra óriási élmény volt, később pedig bebizonyosodott, hogy nemcsak tehetségesek, de jó emberek is. Kedvesek, nyitottak, segítőkészek. Jó volt velük egy színházban lenni!

Első szerepem pár mondatos volt az évad első darabjában. Kítették a szereposztást, nagyon boldog voltam, hogy benne vagyok. Boldogságomban a próbatáblát már nem olvastam el, úgyhogy másnap nem

jöttem be a színházba, csak fél tizenegy körül. Akkor láttam, hogy nekem a pódiumteremben kéne lennem olvasópróbán. Odasettenkedtem az ajtóhoz, hallottam, hogy olvassák a darabot, de nem mertem benyitni. Leültem a lépcsőre és csendesen sírtam. Eljött a szünet. Elsőre Csiky András lépett ki az ajtón és meglepődve kérdezte, hogy: „Maga mit csinál itt, kislány, miért sír?” Elhüppögtem neki, hogy nem olvastam el a próbatáblát, azért nem jöttem be, s hogy nagyon szégyellem magam. „Ne búsuljon, kislány – mondta nevetve –, akkor lenne oka a sírásra, ha itt lett volna és olvasta volna a darabot.”

– *Milyen előadásokhoz, szerepekhez kötődnek jó élményei?*

– Az 1974-ben bemutatott *Rút kiskacsára* nagy szeretettel emlékszem. A molett hölgy lányát játszottam, az előadást Szabó József (Ózsa) rendezte, Kisfalussy Bálint írta a zenéjét. Ózsa rendkívül finom, halk szavú, udvarias ember. Mindig azt jegyezte meg, ami tetszett neki a próbálkozásból. Csupa szeretet és derű volt. Nekem ez jót tett! Sokat nyűglódtam a szereppel, de végül sikerült egy ügyetlen, de kedves figurát alkotni, drága partnereim, Tarnói Emike és Török István segítő, jókedvű tehetségébe is kapaszkodva.

– *Különleges ajándéka a pályának, ha egy színész többször is játszhat egy darabban. Természetesen más-más szerepet. Ilyen volt a Rút kiskaca is: először mint a molett hölgy lánya lépett színpadra benne, a későbbiekben pedig már Klotildot alakította. De említhetném akár a Három nővért is, amelyben a nyolcvanas évek elején Olgát játszotta, 2009-ben pedig már Anfisza volt.*

– Igen, hiszen ha egy színész több mint negyven évet tölt színpadon... De minden előadás más volt, más a rendező, az elképzelés, az előadás stílusa. Sok köze nem volt egyiknek a másikhoz.

– *Térjünk még vissza kicsit a kedvenc előadásokhoz, szerepekhez...*

– Minden kabaréban benne voltam. Jó kis karakterfigurákat játszottam, slágereket énekeltem gyönyörű ruhákban.

A nyolcvanas évek jó periódus volt. Több olyan szerepet kaptam, ami valamiért fontos vagy különösen kedves volt. Horváth Béla 1979-ben rendezte meg a *Rongy és címert*. Őt én a kolozsvári színpadról ismertem, csodáltam. Mindent tudott az ún. „könnyű műfaj”-ról! Akkor tanultam

meg például, hogy egy vígjátékban úgy kell sírni, hogy ne vessenek rajtad.

Az első erdélyi magyar musicalben, *A fiú, aki virágot hord a szájában* címűben Valy voltam. Ezért az alakításért Temesvárról 1981-ben a Megéneklünk, Románia országos szakaszáról a női alakítás harmadik díját hoztam haza.

Szerettem még nagyon *A doktor úr* Sárkányneját. Az előadást Gyöngyösi Gábor rendezte. Ha vele dolgoztam, bizalmat és szeretet kaptam a szereppel együtt. Ő Molnár Ferencet nagyon érezte. Sikeres előadás volt ez is, és meglepő, hogy ennyi év távlatából is emlegetik a nézők. *A Jó estét, nyár, jó estét, szerelem* szintén Gyöngyösi-rendezés volt, és igen jó előadás. Beleborzongok, ha felidézem Zsuzsannát.

Mimi szerepét a *Hyppolit*ban imádtam. Nagy siker volt az is. Akik látták a pesti előadást is, mellettünk tették le a voksot. Ugyanúgy az *Egy, kettő, három* esetében is. Azt senki nem vitatta, hogy ez utóbbiban Márkus László és Ács Ali egy szinten játszottak – remek színészek voltak –, de a szatmári előadásban a többi szereplő is kimagaslóan teljesített, és a szituációk jobban ki voltak dolgozva... ezt mondták a nézők.

A kilencvenes évek is hoztak kedves szerepeket. Ott volt például az Anya a *Csirkefőből*, amit Kövesdy István rendezett – ebben a szerepben a színház ültetőnöje nem ismert fel... De mondhatom a *Parászka Miklós* rendezte *Edith és Marlene*-ben Marlene Dietrich szerepét vagy *A kőszívű ember fiaiban* Antoinette-et. Ennek az alakításnak döntő szerepe volt abban, hogy a kollégák nekem szavazták meg abban az évadban a Harag György-émlékplakettet.

Voltam Dajka a *Rómeó és Júliában*, Mamóka a *Padlásban*, Mama *A Senákban*, a *Nyolc nőben* Mamy és a *Három nővérben* Anfisza, hogy csak néhányat említsek. És akkor még nem beszéltem a pódiumműsorokról...

– *Talán nem minden olvasó tudja: ezt a színházat 1953-ban alapította néhány akkor végzett színész, és Harag Györgyöt hívták magukkal rendezőként – akkor még Nagybányára. Három-négy év múltán került át a társulat Szatmárra. Arról az időről, mikor még együtt lehetett játszani az alapító tagokkal, mindenki csodálattal, csillogó szemmel mesél. Valami olyan légkör lehetett akkoriban a színház falai között, amit manapság talán*

már el sem tudunk képzelni. Mitől működhetett ennyire jól a szatmári társulat?

- A társulat közösség volt, fegyelmezett csapat, és csak az előadás volt fontos. Az egyéni érdekeket félretéve, mindenki egy irányba húzta Thália szekerét. Nem volt gonoszkodás, jó hangulatban dolgoztunk. Úgy is mondhatnám, hogy szeretet áradt mindenikből, és ezt a közönség is megérezte. Ha voltak is nézeteltérések – ezek csakis az előadás érdekében –, másnap már mindenki továbblépett rajtuk. Ez sokáig így működött.

- Milyen egy jó társulatvezető?

- Nem tudom! Az intézmény, a színészek, de a közönség érdekeit is kell képviselnie, biztosan nem egyszerű... Talán olyan, mint egy jó gazdaasszony, a kamrájában van mindenféle jó alapanyag, bármilyen ételt meg tud főzni. Fontos, hogyan verbuvál csapatot, mert a jó szereposztás fél siker.

Egyszer Tompa mester (Tompa Miklós) beszélt a nemzeti színházias élményeiről. Mesélte, hogy az akkori igazgató-rendező, Németh Antal – aki állandóan tervezte a jövőt – *Az ember tragédiáját* készült megrendezni két-három éven belül. Németh azt mondta, hogy van Lucifere, van Évája, de nincs Ádámja, de látott valamelyik vidéki színházban egy tehetséges fiatalembert, aki nincs még kész a feladatra, felhossa Pestre, elkezd terhelni, s mire kell, tökéletes Ádám lesz belőle.

Ha nincs elég megfelelő ember egy társulatban, egyeseket túlterhelnek, s ez nem jó. A színésznek szüksége van feltöltődésre. Amikor Bocsárdival próbáltuk a *Tévedések vígjátékát*, ő mondta, hogy az lenne ideális, ha legalább egy évig vagy még tovább lehetne foglalkozni egy darabbal. De ki tudja ezt megengedni magának manapság?

A nyolcvanas években, amikor sok színészkolléga áttelepült Magyarországra, beszélgettem egy ottani jelentős színházi emberrel, s megkérdeztem, hogy jó-e az, hogy innen sok színész kivándorol. Határozott „nem!” volt a válasza. „Itt nektek dolgotok, küldetésetek van, és itt a színház még mindig ügy, odaát már ipar és azt a legtöbbben nem bírják” – mondta. Mostanra minket is utolért az „iparosodás”...

- Elégedett azzal, ahol most tart?

- Boldog vagyok, hogy az évek során sok olyan szerepem volt, amiben jól éreztem magam. Persze volt bukás is, amiből tanulhattam. A színpad olyan mesterség, ahol a régi dicsőségből nem lehet élni... minden szereppel minden este bizonyítani kell!

Örülök, hogy szükség van rám, és nyugdíjasként is visszahívnak játszani. Volt egy időszak, amikor nem kellettünk, de pár éve változott a helyzet, és azóta eljátszottam néhány számomra igen kedves szerepet, például Peachumnét a *Koldusoperából* vagy a még mindig repertoáron lévő *Mágnás Miskában* a nagymamát, a *Helló, doktor Mengelé!*-ből Kleinnét, a *Roncsderby*-ből Viktóriát, ami egy egész estét betöltő vidám geronto-show (ez a műfaji meghatározása), vagy akár Nusikát a *Bartók zongorájából*. Ez utóbbinak 2016 októberében volt a bemutatója. Mindössze egy jelenet és egy jó hosszú monológ az egész, de ilyen hangvételi szerepem még nem volt. Talán azért szeretem, mert számomra azt jelenti, hogy nem ragadtam le, hogy ma olyasmit tudok, amit tegnap még nem tudtam. Örülök, hogy a fiatal rendezők is hívnak, mert ők már másképp gondolkoznak, más a képi világuk, s természetesen a saját hangjukat akarják hallatni. A feladat az, hogy tudok-e velük együtt dolgozni, értem-e a nyelvüket, be tudok-e illeszkedni az ő elképzeléseikbe. Az első ilyen kísérlet számomra a *Három nővér* dadája volt (rendező: Keresztes Attila), de izgalmas volt az *Antigonéban* (rendező: Balogh Attila) is benne lenni. Az, hogy hívnak, azt jelenti számomra, hogy szellemileg nem vagyok öreg, vannak még tartalékaim.

Ma már nemcsak szövegcentrikus egy előadás, a rendezők a modern technika minden lehetőségét ki- és felhasználják. Az érzelmi és indulati telítettség mellett a díszlet, a fények, a mozgás, a zene, egyszóval a látvány legalább annyira dominál, mint a szöveg, és az összhatásból áll össze az előadás üzenete.

- *Egy ötvenes egyedülálló nő társkereső kálváriájáról szól a 2016 elején bemutatott zenés stúdió-előadás, a Roncsderby.*

- Ez a szatmári Magyar Kultúra Hetére készült Ady Endre Társaság-os előadás volt, amit a színház felvett a repertoárjába. Tóth-Páll Miklós, az Ady Endre Társaság alapítóelnöke s tíz éve mozgatórugója kitalálta, hogy legyen egy olyan stúdióelőadás-sorozat a Magyar Kultúra Hetén, amely magyar asszonysorsokat mutat be. Így jött képbe a

Roncsderby. A kilencvenes évek elején Tarnói Emike szeretne volna megcsinálni, és felkérte Tóth-Páll Miklóst, hogy rendezze meg. De Emike sajnálatos módon átszerződött az égi társulathoz, s így nem lett előadás.

Egy közös nagytakarítás alkalmával került elő a példány (Tóth-Páll Miklós a magánéletben is társam), és felvetődött az ötlete annak, hogy csináljam meg én, de valahogy mindig arrébb tettük... Valójában akkor ért meg bennem a gondolat, hogy ezt most tényleg megcsinálom, amikor szembesültem az egyedülálló idős emberek problémájával. Itt volt a társulat egyik alapító tagja teljesen egyedül, betegen, és idősotthont kerestünk neki. Akkor láttam, hogy milyen sok a támasz nélküli öreg ember. Leélsz egy életet, felneveled a gyerekeidet, akik szétszélednek a világban, és egyedül maradsz.

Ha van egy társad, akivel meg tudod osztani a mindennapok gondját-örömét, akivel zsörtölődhetsz, jókat nevetehetsz, akitől kapsz egy-egy jó szót, könnyebb elviselni az öregséget.

Ez a darab egy idősödő nő társskereső kálváriájáról szól, sok humorral, öniróniával és gyönyörű dalokkal. Ez az asszony társat keres, hirdetéseket ad fel, remél, csalódik, majd újrakezdi... Szeretem!

- *Soha nem egyszerű dolog újrakezdeni...*

- Én is többször újrakezdttem, nem adtam fel, és hál' istennek jól vagyok! Időnként több energiám van, mint harmincévesen... Megtanultam boldognak lenni. Megtanultam, hogy ami el akar menni, azt engedni kell; ami pedig jön, azt fogadni kell. Szeretem, ha süt a nap, ha esik az eső. Teszem a dolgom jókedvűen, és nem érdekel, hogy ki mit mond.

Persze, amikor Spiró György Debrecenben, egy *Helló, doktor Mengele!*-előadás után a büfében odajött hozzám és gratulált, az nagyon jólesett. Azt mondta, hogy így képzelte el ő is Kleinné figuráját. Örömben megpuszítottam. Kicsit meglepődött...